

Inbreng commissiedebat

Verduurzaming industrie 9 november 2022

“In de glastuinbouw is veel potentie om koploper te zijn in energiezuinige en circulaire productie van hoogwaardige producten. De sector kan zelfs CO₂-positief worden, maar leunt nu nog vooral op aardgas,” zo stelde het coalitieakkoord. Een ambitie die het Nederlandse tuinbouwcluster volledig omarmt: we willen klimaatkampioen worden! Niet voor niets wil de glastuinbouw als eerste sector van Nederland in 2040 klimaatneutraal worden. Met de huidige energiecrisis holt de transitie achteruit. Nationaal en sectoraal.

De Nederlandse tuinbouw kan een cruciale rol spelen om de opwek van duurzame energie nationaal een sterke impuls te geven. En daarmee onze landelijke afhankelijkheid van (Russisch) aardgas versneld verminderen. Zonder steun voor het tuinbouwcluster trekt het kabinet daarmee de stekker uit de nationale energietransitie. De weerbarstige politieke realiteit. Want de enige uitweg uit deze crisis is een versnelling van die transitie. Glastuinbouw Nederland, Royal FloraHolland, GroentenFruit Huis, de Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijproducten (VGB) en Plantum roepen als Nederlandse tuinbouwketen daarom op alle sluizen voor duurzame energieproductie open te zetten en volop in te zetten op uitbreiding van de energie-infrastructuur.

Energie-efficiëntie vereist betere infrastructuur

Om de sector versneld van het gas af te koppelen heeft infrastructurele uitbreiding van aard-, restwarmte en elektriciteit prioriteit. Juist rondom tuinbouwbedrijven. Enerzijds kunnen telers aanzienlijke zon- en windenergie of aardwarmte opwekken. Anderzijds hebben onze bedrijven de capaciteit om als warmte- en elektriciteitsbuffer te dienen. Een publieke bijdrage die steeds meer telers vervullen. Dat betekent dat zij overdag en 's nachts warmte en elektriciteit opvangen, om deze tijdens piekmomenten in de ochtend en avond vanuit hun buffer aan woningen te leveren. Zo ontlasten we het net en maken we in Nederland optimaal gebruik van de beschikbare duurzame warmte en elektriciteit. Uitbreiding van de buffercapaciteit bij boeren en tuinders slaat dus twee vliegen in één klap. Zo verduurzamen zowel de energieconsumptie van de tuinbouw als die van huishoudens en het mkb door het warmte- en elektriciteitsaanbod te balanceren.

- ➔ De Nederlandse tuinbouw wil verder elektrificeren en tegelijkertijd de samenleving ondersteunen in deze warmte- en elektriciteitstransitie. Dat vereist adequate infrastructuur. De Nederlandse tuinbouwketen pleit daarom voor uitbreiding van de energie-infrastructuur rondom tuinbouwbedrijven in het Klimaatfonds en onder RE-PowerEU om deze sectorale en nationale energietransitie versneld mogelijk te maken.

Lokaal groene waterstofproductie

Grootschalige productie van groene waterstof kan in Europa een grote bijdrage leveren aan de doelstellingen van de Europese Green Deal. De tuinbouw kan hier een unieke rol in spelen. Voor de agrarische sector zelf vormt waterstof een groene bron van energie om nog duurzamer te kunnen telen en produceren. Allereerst kan de warmte die vrijkomt bij waterstofproductie duurzaam worden hergebruikt om onze kassen, stallen en gebouwen te verwarmen. Naast basisverwarming is waterstof uitermate geschikt om energiepieken op te vangen. Want ook groene bronnen als geothermie en restwarmte hebben soms een aanvulling nodig op koude dagen. Waterstof kan dit dal duurzaam opvangen. Ten tweede kunnen gasmotoren van warmtekrachtkoppelingen (WKK), die veelal in de tuinbouw worden toegepast om kassen en gebouwen te verwarmen, worden omgezet naar waterstof. Door deze

omschakeling naar groene waterstof kunnen telers en veilingen hun productie versneld verduurzamen, het brengt realisatie van de LULUCF-doelstelling om in 2050 negatieve emissies te realiseren dichterbij.

- Groene waterstofproductie heeft de potentie om de Europese tuinbouw te verduurzamen, het maakt de sector fors minder afhankelijk van (Russisch) aardgas en kan de energietransitie versnellen. Het tuinbouwcluster roept de minister dan ook op investeringen op tuinbouwbedrijven in groene waterstofproductie en het nuttig gebruik maken van restwarmte, die vrijkomt bij de productie, in het Klimaatfonds en onder REPowerEU te prioriteren.

Niet alleen kan de sector zelf vergroenen door over te schakelen op groene waterstof, maar de sector wil graag ook waterstof voor huishoudens en ander mkb opwekken. Een publieke nutsfunctie. De tuinbouw leent zich uitstekend voor decentrale waterstofproductie. Lokale waterstofproductie verdient de voorkeur om de kosten voor verzwaring en uitbreiding van het energienet zoveel mogelijk te beperken. Enerzijds kan de opgewekte groene waterstof via bestaande aardgasinfrastructuur worden gebruikt door huishoudens en het mkb. Anderzijds kan door elektrificatie van opgeslagen waterstofgas op boerenerven flexibel elektriciteit worden afgegeven aan het net. Die bufferfunctie in het elektriciteitsnet wordt steeds belangrijker door een toename in fluctuerende energiebronnen. Telers kunnen hier een belangrijke rol in spelen met flexibele inzet van op waterstofgebaseerde WKK's. Zo kan congestie op het elektriciteitsnet worden voorkomen door piekvoorziening met waterstof te verzorgen en maken we in de EU optimaal gebruik van duurzame energie.

- Door (coöperatief) een elektrolyser aan te schaffen kunnen telers de (zelf opgewekte) zonne- en windenergie op het erf omzetten in groene waterstof. Vooralsnog richt het waterstofbeleid zich voornamelijk op het voorzien van de grootindustrie. De tuinbouwketen benadrukt het publieke belang van (coöperatieve) waterstoflocaties rondom het tuinbouwcluster. Een adequate energie-infrastructuur is nodig om lokaal groene waterstofproductie te faciliteren om sector en gebouwde omgeving versneld te verduurzamen.

Circulaire CO₂-voorziening

Bij verduurzaming van de warmtevraag in de kassen via aard- en restwarmte of waterstof valt de huidige bron om CO₂ in de kas te doseren weg. Oftewel, om de energievraag te verduurzamen is het een randvoorwaarde dat er een andere (duurzame) bron van CO₂ komt. *Carbon Capture & Usage* (CCU) biedt hiervoor kansen. CCU is een reeds toegepaste techniek in de glastuinbouw die CO₂ recyclet door CO₂-emissies van industrieën af te vangen en vervolgens in de kas te gebruiken. De CO₂ wordt in de glastuinbouw toegepast om de CO₂-concentratie in de kas flink te verhogen en zo de groeisnelheid en opbrengst van gezonde planten, groenten en fruit te stimuleren. Het is nu gangbaar om de CO₂ die vrijkomt bij het stoken van gas in een ketel of WKK in te zetten in de kas. Door CO₂ van andere (duurzame) bronnen te betrekken kan direct aardgasstook voor CO₂-dosering worden voorkomen en wordt het mogelijk gemaakt over te schakelen op andere duurzame energiebronnen zoals aardwarmte, restwarmte en waterstof.

- Momenteel is het door regelgeving financieel aantrekkelijker om CO₂-opslag onder de Noordzee (CCS) op te slaan in plaats van deze CO₂ te recycleren voor de glastuinbouw. Het Nederlandse tuinbouwcluster vraagt de minister meer ruimte te bieden voor CCU om CO₂-recycling (financieel) aantrekkelijker te maken en aardgasstook te verminderen.

Nieuwe energie voor de tuinbouw

In Nederland hebben we de afgelopen jaren fors ingezet op de energietransitie, maar daarbij leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie uit het oog verloren. Diversificatie van energiebronnen in Europa is daarom nu noodzakelijk om het energieaanbod te vergroten. De Nederlandse tuinbouw kan een grote rol spelen om de opwek van duurzame energie nationaal een sterke impuls te vervullen. En daarmee onze afhankelijkheid van (Russisch) aardgas versneld verminderen. Een maatschappelijke rol die de tuinbouw graag op zich neemt. Zo wil de glastuinbouwsector graag op korte termijn samen met het Rijk inzetten op een [investeringsimpuls](#) voor de energietransitie. Doel is binnen vijf jaar het aardgasverbruik met ruim 900 miljoen kuub per jaar te verlagen en de CO₂-uitstoot met ruim 1,6 megaton per jaar. Deze snelle reductie, vergelijkbaar met het jaarverbruik van ruim 750.000 huishoudens, is buitengewoon voor Nederland.

- ➔ De Nederlandse tuinbouw wil versneld het aardgasverbruik in de tuinbouw en haar CO₂-emissies reduceren. Om dit doel samen met het Rijk op korte termijn te behalen is nodig:
 1. Uitbreiding van de regeling Borgstellingskrediet voor de Landbouw;
 2. Bijstelling van de stokkende SDE-regeling;
 3. Een verruiming van het subsidieplafond conform het EU-steunpakket;
 4. Een maatwerk aanpak om regionale projecten te versnellen;
 5. Een bijstelling van de Innovatiebox;
 6. Een optimalisatie van de Mijnbouwwet, en
 7. De realisatie van voldoende externe CO₂-bronnen voor gewasteelt nodig.

- ➔ De tuinbouwketen benadrukt dat uitvoering van de [motie-Grinwis/Erkens](#) de sluisen voor duurzame energieproductie via de SDE++ in de tuinbouw weer open kan zetten. Met een tijdelijke correctieregeling duurzame warmte wordt het correctiebedrag gebaseerd op de prijs van restwarmte van elektriciteitsproductie in plaats van enkel de gasprijs. Productie en gebruik van duurzame energie wordt daarmee weer financieel rendabel en kan op korte termijn nationaal al tot grote gasbesparingen leiden. Inzetten op de energietransitie is cruciaal, zeker nu in een energiecrisis.